

44.

FESTIVAL BORŠTNIKOVO SREČANJE
BORŠTNIK THEATRE FESTIVAL
16.–25. OKTOBER / OCTOBER 2009

Začelo se je ...

Nekaj mesecev smo pripravljali. Selektorica je izbirala celo leto. Seštevali in odštevali in iskali denar pri Ministrstvu za kulturo, Mestni občini Maribor in sponzorjih. Oba ustanovitelja sta nekaj dodala (Maribor prvič celo nekaj več), sponzorji malo zmanjšali, a ne tako hudo, kot je huda gospodarska kriza. In smo končali priprave, izdali almanah, biltene, plakate, zloženko, imeli tudi že kak dogodek, da lahko rečemo: Festival Borštnikovo srečanje 2009 se začel je.

- Gospa ministrica, prosimo za uvodni nagovor!
- Tema v dvorani, zavesa, odprsi se!
- Vabimo vas na srečanje po predstavi ... In potem vsak dan od dopoldneva do pozne noči ... Strokovni pogovori, trije simpoziji, tiskovne konference, predstavitev gledaliških knjig ... Predstave dodatnega programa na mnogih lokacijah pod nazivom »Borštnikovo drugje«. Predstave (na žalost kdaj celo paralelne) po večerih in ponoči! Predstave v tekmovalnem programu, ki se potegujejo za nagrade, in seveda spremljevalne predstave. Dobrodošlice gostom. Zasedanja žirije v poznih nočeh!

Uživanje v pogledu na polne dvorane. Seveda pa tudi nepredvidljiva tekanja, zadrege, močne besede, ki se razblinijo v nasmeje že minuto kasneje ... Festival je zmerom tudi obsedno stanje! Za eno od nepredvidljivih situacij štejemo odsotnost Stalnega slovenskega gledališča v Trstu zaradi neuresničenih nalog italijanskih državnih institucij. Če zvoni tržaškemu gledališču, zmerom zvoni tudi nam, ne le ker smo del Evrope in bomo njena kulturna prestolnica, ampak ker smo izgubili del slovenskega kulturnega telesa ... Izgubili vonj Mediterana, ki ga je zmeraj prinašalo to gledališče v naše srednjeevropske kraje. Zato se namesto na uprizoritvi zberimo na njihovi manifestaciji že jutri v času napovedane predstave ...

Ampak potem bodo dnevi »brzeli« naprej! Do zadnjega, desetega večera, ko bomo podelili nagrade in prstan in še rekli: Slovenska gledališka družina – katere član je seveda tudi draga publika –, nasvidenje na 45. Festivalu Borštnikovo srečanje 2010.

Tone Partljič
predsednik Sveta Festivala Borštnikovo srečanje

Svetlana Makarovič KRIZANTEMA NA KLAVIRJU

Naravnost v srce

Po današnji slavnosti otvoritvi se bo zgodila prva predstava tekmovalnega programa in s tem prebila led 44. Festivala Borštnikovo srečanje, ki združuje najboljše predstave preteklega leta po izboru selektorice dr. Barbare Orel. Projekt *Krizantema na klavirju* v izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča, v katerem avtorica Janja Majzelj operira s poezijo znane slovenske pisateljice in pesnice, je bil premierno predstavljen 17. maja 2009. Osnova te glasbeno-gledališke uprizoritve je poezija Svetlane Makarovič, z vokalnimi, mojstrsko iglarskimi ter interpretacijskimi dopolnitvami Janje Majzelj. Janja izraža svoj pogled na teme in zgodbe Svetlanine poezije ter jo izpopolni s svojimi dodatki, ki jih kreira skozi svojo eksplozivno kreativnostjo, ki jo sproži dotična poezija. Pisateljica, pravljčarka, pesnica Svetlana. Njeni verzi in teme povedo pravo, kar ne zmoredno ali ne upamo izreči, videti. Popelje nas tja kamor naš pogled ne seže; eliminira naše sprenevanje. Razgali nas. Vseh 13

šansonov je preplet izzivalnosti, cinizma, življenjske grenkobe in nežnosti – pa kljub in prav zaradi tega vedno zadenejo naravnost v srce. Igralka Janja Majzelj je prepričana, da je prav to pot vseh pesmi. Izrazito nas nagovarja preprostost predstave: izčiščen prostor s preprosto zofo, Janjin vsakdnje preprost kostum in odsotnost gledališke maske. Janja Majzelj se ni zatekla k stereotipom šansonov, odgovadala se je dramatičnemu kostumu, vrtoglavo visokim petam, umetnim trepalnicam in bleščeči izumetničeni pričeski. Njena podoba tako deluje čisto domače, vsakdanje. S tem se nam le še bolj približa – in ne oddaljuje v svoji zvišeni perfektni lepoti. Sprejmemo jo za svojo, njo samo, in ne občudujemo njene bleščeče oprave. Prav tako nas njeno petje in igralska energija popeljeta v drugačen svet poezije, ki ne potrebuje materialnih okrasov in dodatkov. Dovolj je njena preprosta prezenca in globoka besedila. Nastop – igralska energija, glasba, ves potek, ples, geste, torej celostna upri-

zoritev je izvedena do popolnosti. Janji Majzelj je v pomoč spremljevalni instrumentalni kvartet v barvitih kostumih potujočih ljudskih muzikantov: Joži Salej (klavir oziroma harmonika), Jelena Ždrale (violina oziroma mandolina), Blaž Celarec (tolkala ter klarinet) in Nino de Gleria (bas). *Krizantema na klavirju* ni le glasbeni presežek, temveč jo dopolnjujejo tudi plesni dodatki ter komunikacija gest, ki vso predstavo začinijo in podprejo. Glasbeno interpretacijo poezije povezujejo avtorska besedila Janje Majzelj, ki kraljuje na odru, skupaj z glasbeniki, ki izvajajo »živo« glasbo. Vsa presenečenja ali bolje rečeno odstopanja in pevška izraznost ter mimična in plesna dovršenost nas popeljejo v svet imaginacije, ki pa je dejansko naš svet, pa čeprav na odru in v poeziji včasih zgleda neresničen. Sporočilnost Svetlanine poezije je večplastna, a jasna. Vsakdo lahko najde svojo srečo, če le pusti odprto srce, kamor se zasidrajo odpete besede. TK

Refleksija

Lansko leto ob tem času sem gledala odpadajoče jesensko listje v Berlinu. Izmed množice predstav, ki so bile vsak dan na berlinskih odrih, sem pozorno izbirala tiste, ki so se mi iz takega ali drugačnega razloga zazdele vredne ogleda. Tako sem si približala pogled na nemški teater, na to, v mojih očeh tedaj nekakšno dramsko starino, ki jo z veliko znanja, spretnosti in izkušen vedno znova glodajo stari gledališki mački. Berliner Ensemble, mestna opera Unter den Linden ter Deutsches Theater so mi vedno dišali po tradiciji, po nečem, kar sem še pred svojim študijem večkrat začutila v ljubljanski Drami ali Operi. Nato pa sem se z rednim obiskovanjem teh ustanov navadila in mi je gledališki dogodek postal del vsakdanjosti.

Ob vstopu v nekatere gledališke ustanove v Berlinu sem pomislila na naš Festival Borštnikovo srečanje. Lahko bi rekla, da je zasnovan prav po nemškem vzoru, kar je razvidno že iz slovenskega modela gledališča. To je tradicionalno dramsko gledališče, temelji na klasični dramaturgiji in razdelitvi vlog od dramatika, igralca, režiserja do dramaturga. Naredilo je sicer preskok na t.i. režijsko gledališče in pa razvilo vznemirljive forme nedramskega gledališča, ki pa so resnici na ljubo zastopane v manjši meri.

Ob misli na Festival BS zarišem paralelo s festivalom Theatertreffen, na katerem se pokažejo znamenite produkcije mnogih nemških teatrov. Festival je že od leta 1964 institucija zase in pritegne najširšo evropsko in svetovno javnost, s svojimi obfestivalskimi dejavnostmi (evropskim trgom dram, Talentcampusom, bralnimi predstavami novih dram) pa vzpodbuja tako razvoj mladih gledaliških talentov kakor tudi dramsko pisanje in pretok tekstov. Karte so hipoma razgrajljene.

Ob tem še enkrat pomislim na Festival BS in se ob tem zamislim. Zdi se, da se nam s tokratno izdajo obetajo dolgo pričakovane spremembe in da festival svojemu tradicionalnemu konceptu dodaja nove dimenzije. Te se kažejo v alternativnih vsebinah, odprti platformi za različne gledališke poetike, čedalje intenzivnejšem sodelovanju s študenti AGRFT, odpiranje mednarodnemu prostoru tako s predstavami kot tudi s festivalskimi gosti ter simpoziji o festivalski problematiki. Te nadgraditve vodijo v odpiranju najširši publiki in morda Maribor tesneje povežejo s festivalom. Tako lahko Festival BS ob svojem 44. letu zaživi v najživahnejši luči ter obiskovalce prepriča, da je njegova tradicija podlaga za sodobnost. Da je obisk gledališke predstave pravzaprav del vsakdanjosti. Ob tem sem vesela, da lahko letos jesen pričakam v Mariboru. EK

Pokrovitelji

Hvala!

CITAT

Tu je svoje dni živila neka mademoiselle Adella, tu na razglašen klavir je igrala vsak večer, črn turban je nosila, nenavadno govorila, in znabiti je bila kar precej prismuknjena.

V tej omari je ostalo preperelo ogrinjalo in od moljev sneden šal, starih pisem poln predal, tu je še nedokončana vezena sarafana – za zastori pajčevin je ugasnil njen spomin.

S. Makarovič

90
MARIBOR
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

FESTIVAL BORŠTNIKOVO SREČANJE
BORŠTNIK THEATRE FESTIVAL

Kdo je kaj na Festivalu BS

Daniilo Rošker, direktor SNG Maribor
Alja Predan, vodja Festivala BS
Vili Ravnjak, umetniški vodja Drame SNG Maribor
Drago Prosnik, vodja tehnike SNG Maribor

Tone Partljič, predsednik Sveta Festivala BS
Lidija Koren, izvršna producentka Festivala BS
Alan Kavčič, odnosi z javnostmi
Ksenija Repina, urednica publikacij Festivala BS
Darko Štandekar, tehnični vodja
Ivan Vinovrški, fotograf Festivala BS
Franci Rajh, arhivar Festivala BS

Selektorica programa 44. Festivala BS dr. Barbara Orel

Strokovna srečanja
Jernej Novak
Voditelj pogovorov o predstavah
Jaroslav Skrušný in Jernej Novak

Strokovna žirija 44. Festivala BS
dr. Blaž Lukan, Mario Brandolin, Gregor Butala, mag. Mojca Jan Zoran, dr. Maja Haderlap

Žirija za Borštnikov prstan
Tone Partljič, Rapa Šuklje, Peter Ternovšek

Blagajna SNG Maribor
Odpirna od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 19.30, v soboto od 10.00 do 13.00 in vse dni uro pred predstavo. Več informacij na www.borstnikovo.si

Bilten – interni informator Festivala BS
Urednica: Ksenija Repina
Uredništvo – študentke AGRFT: Urša Adamič, Tereza Gregorič, Vesna Hauschild, Nuša Komplet, Tea Kovše, Eva Kraševc, Nika Leskovšek, Eva Mahkovic, Kaja Pregrat, Anita Volčanjšek
Oblikovanje: Danijela Grgič
Stavek: Sašo Potočki
Tisk: Dravske tiskarne Maribor
Naklada: 450 izvodov
Maribor, oktober 2009

tekmovalna predstava

Svetlana Makarovič Krizantema na klavirju

Glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj

Premiera:

17. 5. 2009 Slovensko mladinsko gledališče

Predstava traja 1 uro 15 minut in nima odmora.

Poezija in glasba **Svetlana Makarovič**

Vezna besedila **Janja Majzelj**

Aranžmaji **Blaž Celarec, Nino de Gleria,**

Joži Šalej, Jelena Ždrale

Kostumografinji **Nataša Recer, Janja Majzelj**

Oblikovalec zvoka **Silvo Zupančič**

Oblikovalec luči **Matjaž Brišar**

Lektorica **Mateja Dermelj**

Oblikovalka maske **Barbara Pavlin**

Nastopajo

Janja Majzelj – *vokal*

Joži Šalej – *klavir, harmonika*

Jelena Ždrale – *violina, mandolina*

Blaž Celarec – *tolkala, klarinet*

Nino de Gleria – *bas*

danes

18.30 Nagovor župana mestne občine Maribor Franca Kanglerja

Pred SNG Maribor

19.00 **Otvoritev 44. Festivala Borštnikovega srečanja**

Slavnostna govornica Majda Širca, ministrica za kulturo RS

Velika dvorana

...

Tekmovalni program

Svetlana Makarovič

Krizantema na klavirju

Glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj

Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana

Velika dvorana

21.00 **Vita Mavrič & Kvartet Akord**

KGB

jutri

11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi **Krizantema na klavirju**

Mali oder

19.00 Slovensko stalno gledališče Trst v zraku

Solidarno srečanje slovenskih igralcev s kolegi iz Trsta

Stara dvorana

21.00 Pred vami stojim gola – kabaretski večer šansonov

KGB

22.00 Spremljevalni program

Out

Režiser Bojan Jablanovec

Via negativa in Teatar &TD Zagreb v koprodukciji z Gledališčem Glej

Tribuna na Velikem odru

informativ

Svetlana Makarovič

1939. Pesnica in pisateljica. Po diplomi na AGRFT je nekaj časa delala kot igralka – igrala je v Mestnem gledališču ljubljanskem in SNG Drama Ljubljana –, potem pa se je posvetila književnemu ustvarjanju, najprej poeziji. Pesmi je od leta 1957 objavljala v revijah in časopisih, njena prva pesniška zbirka Somrak je izšla leta 1964. V njej prevladujejo občutja pesimizma, strahu in tesnobe. Je tudi avtorica satirčnih pesmi in šansonov, ki jih je sama odpela; zbrani so na albumih Nočni šanson, Dajdamski portreti, Pelin žena in Namesto rož. V zadnjih letih se je preizkusila tudi kot esejistka in kolumnistka. Pomemben del njenega opusa, tako poezije kot proze, je posvečen otrokom. Izoblikovala je samosvoj slog, ki ga odlikujejo motivne in besedne domisljice, izvrstni opisi literarnih junakov in humor. Številna od del je priredila tudi za oder – vsekakor velja omeniti Sapramiško, ki je v dvajsetih letih doživela že več kot tisoč ponovitev, v Slovenskem mladinskem gledališču pa so pred kratkim v sodelovanju z Mini teatrom na oder postavili njeno Pekarno Mišmaš. Je ostra kritičarka družbenih razmer. Svoje nestrinjanje z njimi pogosto pokaže tudi z dejanji: med drugim je v znak protesta izstopila iz Društva slovenskih pisateljev, iz RKC, leta 2000 pa je odklonila Prešernovo nagrado.

Zadnjič, ko sem prišla domov, sem skozi okno, na okenski polici, zagledala otroka. Zunaj je bil siv zimski dan, on pa je stisnjen v dve gubi otopelo gledal v toplo stanovanje. Vprašala sem ga, kako mu lahko pomagam. Rekel je, da je vse v redu, samo malo zrnja bi rad.

J. Majzelj

Janja Majzelj

Svojo igralsko pot je začela pod režisersko taktirko Matjaža Pograjca v gledališko-plesni skupini Bontanc Leta 1996 je diplomirala na AGRFT in se leta 1998 zaposlila v SMG. Sodeluje tudi v drugih slovenskih gledališčih. S svojimi igralskimi stvaritvami si je prislužila že številne nagrade (od Borštnikove, prek Severjeve, Zupančičeve, zlate ptice in zlate paličice do študentske Prešernove). Ukvarja se tudi s petjem; zanimajo jo zlasti šanson, kabaret in etno glasba.

Slovensko mladinsko gledališče

Vilharjeva 11, SI-1000 Ljubljana
T +386 (0)1 300 49 00 F +386 (0)1 300 49 01
I www.mladinsko.com E info@mladinsko-gl.si

SLOVENSKO Mladinsko GLEDALIŠČE
Slovensko mladinsko gledališče je nastalo v petdesetih, v osemdesetih pa postalo najbolj reprezentativen prostor političnega gledališča v celotni bivši Jugoslaviji. Takrat se je začela tudi njegova mednarodna, izvozna orientacija v Evropo, pa tudi na velike svetovne mednarodne festivale, na katerih še vedno kontinuirano gostuje. Tudi danes je široko odprto mlajšim in drznejšim ustvarjalcem, eksperimentu in dialogu med dramskim in vizualnim v gledališču.

komentar Spet na začetku

Pred nami je še eno Borštnikovo srečanje, že 44. po vrsti. Pričakovanja so velika, program zanimiv; lahko si obetamo deset prav zanimivih dni v Mariboru. Selektorica letošnjega tekmovalnega in spremljevalnega programa je bila letos že zadnjič dr. Barbara Orel. Po njenih besedah je letošnja sezona gledališkega ustvarjanja polna raznovrstnih gledaliških praks, estetik in poetik izražanja. V primerjavi z lanskim predstavami, pa so letošnje bolj politične in bolj naravnane v posameznikovo intimo. Pri spremljevalnem programu pa se je selektorica osredotočila na predstave, ki preizprašujejo odnos med gledalcem in odrom. Letos torej predstav ne bomo le gledali, pač pa v njih vstopali. V festivalskih dnevih nas že čaka nekaj novosti, ki jih vpeljuje nova direktorica festivala Alja Predan. Njen dolgoročni cilj je nekakšna reforma tega najpomembnejšega slovenskega gledališkega festivala, začetkom prenove pa bomo navzoči že letos. Predvsem se ji zdi pomembno, da festival začne z mednarodnim povezovanjem, da privabi tuje avtorje, umetnike in z njimi tuje gledalce. Tako bi se slovensko klasično gledališče odprlo mednarodnemu prostoru, kar pelje v intenzivnejšo izmenjavo izkušenj in inspirativnejša sodelovanja. V času srečanja se bosta zvrstila dva mednarodna simpozija, in sicer Umetnost, kultura, mesto in Povezovanje festivalov zahodnega Balkana. Nastopilo bo mnogo gostov iz tujine, predvsem Balkana, torej Hrvaške, Srbije, Makedonije, Bosne in Hercegovine. Udeležil pa se bo tudi predsednik mednarodne zveze gledaliških kritikov in teatrologov Yun – Cheol Kim iz Koreje. Mednarodni pa ne bomo le na področju teorije, pač pa tudi v praksi. Iz Novega Sada prihaja Srbsko narodno gledališče z zmagovalno predstavo Sterijinega pozorja Barčica za punčke. Drugo gostovanje iz tujine pa je projekt uveljavljenega režiserja Petra Steina z naslovom Faust Fantasia, kjer bo kot recitator tudi nastopil. UA

15 ČETRETEK	14.00 Uvod v festival MOJSTRI UMETNIŠKE BESEDE ZA OTROKE IN MLADINO	Narodni dom Maribor	21 SREDA	10.00 Tribunska konferenca FAUST FANTASIA	Mali oder
16 PETEK	18.30 Nagovor župana Mestne občine Maribor Franca Kanglerja	Pred SNG Maribor	11.00 Simpozij OD ANTIGONE DO KRSTA PRI SAVICI	Mali oder	
17 SOBOTA	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi KRIZANTEMA NA KLAVIRJU	Mali oder	18.00 Festival BS drugje SVINJAK	Prva gimnazija	
18 NEDELJA	19.00 Slovensko stalno gledališče TRST V ZRAKU	Stara dvorana	19.00 Tekmovalni program NESKONČNI ŠTETI DNEVI	Stara dvorana	
19 PONEDELJEK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi BARČICA ZA PUNČKE	Mali oder	21.00 Tekmovalni program GRDIA	Tribuna na Velikem odru	
20 TOREK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi ORESTEJA	Mali oder	22 ČETRETEK	11.00 Strokovna pogovora o uprizoritvah NESKONČNI ŠTETI DNEVI in GRDIA	Mali oder
21 SREDA	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi ORESTEJA	Mali oder	17.00 Knjige na Festivalu BS Denis Poniž Uvod v teorijo dramskih zvrsti	Literina knjigarna	
22 ČETRETEK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah TRIKO IN PORTRET NEKE GOSPE	Mali oder	18.00 Festival BS drugje Prilagoditve monografije: Devetdeset let SNG Maribor in Alenka BS	Visoka poslovna šola Debe	
23 PETEK	10.00 Mednarodni simpozij POVEZOVANJE FESTIVALOV ZAHODNEGA BALKANA	Kazinska dvorana	18.00 Festival BS drugje Tane Partljič ČISTILKA IN PREDSEDNİK UPRAVE	Prva gimnazija	
24 SOBOTA	10.00 Mednarodni simpozij UMETNOST, KULTURA, MESTO	Kazinska dvorana	19.00 Tekmovalni program MILAN JOSIH	Mali oder	
25 NEDELJA	11.00 Strokovna pogovora o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	20.00 Dodaten program ERVIN FRITZ FLEUR DE MARIE	Kazinska dvorana	
26 PONEDELJEK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	21.00 Tekmovalni program PORTRET NEKE GOSPE	Tribuna na Velikem odru	
27 TOREK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	22.00 Spremljevalni program ŽIVLJENJE (V NASTAJANJU)	Kazinska dvorana	
28 SREDA	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	22.00 Dodaten program OSAMLJENA ŽENSKA	Mali oder	
29 ČETRETEK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	19.00 Festival BS drugje OSAMLJENA ŽENSKA	KD Polna	
30 PETEK	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	20.30 Festival BS drugje DE.KONS	GustaTeatar, KC Polarna	
31 SOBOTA	11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvah VETER V VEJAH BOROV in MACBETH PO SHAKESPEARU	Mali oder	21.00 Spremljevalni program ŽIVLJENJE (V NASTAJANJU)	Kazinska dvorana	

44 PROGRAM

FESTIVAL BORŠTNIKOVO SREČANJE BORŠTNIK THEATRE FESTIVAL 16.–25. OKTOBER / OCTOBER 2009

V soboto, 17. oktobra 2009, iz znanih razlogov odpadeta predstava *Hči zraku* v režiji Janusza Kice in izvedbi Slovenskega stalnega gledališča Trst (predstava je bila po odločitvi selektorice dr. Barbare Orel izbrana v tekmovalni program 44. Festivala Borštnikovo srečanje) in monodrama *Jaz in one, skratka me: ženske*, v kateri nastopa dobitnica Borštnikovega prstana Miranda Caharija. Kljub temu bodo v Maribor pripotovali tržaški, kakor tudi drugi slovenski igralci in ob 19. uri na odru Stare dvorane pripravili solidarno srečanje z naslovom *Slovensko stalno gledališče Trst v zraku*.

FESTIVAL
BORŠTNIKOVO
SREČANJE
BORŠTNIK
THEATRE
FESTIVAL
www.borstnikovo.si